

Joan Arús a través dels seus crítics

Elocuents esdevenen els elogis envers el mestre Arús portats a terme per prestigiosos crítics literaris. El mestre en Joan Arús i Colomer ha despertat en ells una admiració i un esperit que deixen palès en aquestes constants exaltacions a la seva persona i a la seva densa i extensíssima composició tan poètica com prosàica. De la primera, observem una citació feta per Octavi Saltor: «la seva creació poètica flexible i pura, ha servit, a cada moment, el batec íntim i el social de l'hora». Del llibre «L'Ametlla, bolets i, allà dalt, Puiggraciós» en treiem un fragment del prefaci de Carles Sindreu, que ens parla d'una prosa inèdita en l'autor, com diu Sindreu «un petit tractat de micologia empírica»: ...«I, per sota d'aquesta mateixa naturalitat, no sé si fàcil o difícil, però que no té res de vulgar (l'Arús odia la vulgaritat), una correntia, a voltes gairebé imperceptible, d'humor de bona llei, una sornegueria tan fina, tan subtil, tan seva, que ens fa pensar en certs humoristes anglesos, un Mark Twain, un Gerome K. Gerome, i que és per a mi la cosa més deliciosa del llibre i que ningú no endevinarà, tret dels qui el coneixen a fons, rera el semblant pensarós, concentrat i, a voltes, adust de l'autor de "Les absències"».

En Joan Sales, parlant de l'Arús posa especial esment i puntualització a una faceta expressiva del poeta; la seva fidelitat a la poesia culta i tradicional, així ens ressalta del mestre casiellarenc i alhora fill il·lustre de la vila: «La poesia de Joan Arús, concientment culta i noble, fidel a unes il·lustres i venerables tradicions té ben poc en comú amb les darreres generacions poètiques».

El motiu principal de la producció literària del poeta, és la dona; sembla ser per a ell el vincle amb el món exterior. Això ens ho recorda Manuel de Montoliu en el seu pòrtic del llibre de «Les Absències»: «Joan Arús, que començà essent un poeta de cançons, no ha perdut mai, malgrat la seva darrera evolució, aquesta fluència d'agradeses i blanques sonoritats amb què ell tradueix la vibració de tot ço que el volta. Troba en la natura un simbolisme fàcil i diàfan en què encarna emocions ben concretes, unes emocions limitades pel cercle de la vida quotidiana. El centre de la seva poesia és la dona, en tots els seus aspectes nobles: la donzella, l'amiga, la promesa, l'esposa, la mare, referida sempre a la seva personal experiència».

Octavi Saltor en el pròleg de la seva antologia hi posà un segell radical en la concepció de l'home, del poeta, de la notable figura d'en Joan Arús. Vet ací la seva definició clara i sense cap tipus de titubeix: «L'Arús és, només un poeta: el poeta. I cap altre títol no escauria millor que aquest a una introducció panoràmica de la seva poesia». L'any 1960 amb «El Vas transparent», obté el premi «Ciutat de Barcelona», malgrat que en aquest caire d'otorgacions honorífiques l'Arús no és novell, un membre del jurat, Ignaci Agustí, catalogà l'obra d'aquesta manera tan significativa i alhora polida: «No es tractava ja, en el meu cas concret, de realitzar un acte de clara justícia literària, proclamant solemnement, amb tot el ple del Jurat, l'excel·lència d'una obra que amb aquest llibre admirable assolia el punt més alt de la seva ascensió, sinó de penetrar novament en el món antic de les meves preferències literàries; d'endevinar novament —de retrobar millor dit—, a través de la poesia de Joan Arús, tot el sentit de l'autèntica

poesia catalana tan difícil d'identificar actualment». Més tard continua el propi Agustí dient: «I, en mig d'aquest secret terral, ple de llum i palpitant de vida, hi ha el propi secret del poeta, l'esperit absort de l'home que hi senyoreja, capaç de transfigurar-ho tot amb pròpia llum.

L'equilibri i la maduresa amb què Joan Arús incorpora al seu opus poètic aquests nobles elements, són, en definitiva, la lliçó i el guany d'aquests anys de silenci».

Un altre aspecte important del poeta és la seva preocupació i anhel analític de la poesia tant de la naixent com de la clàssica. D'aquí va ser engendrada l'observació de Guillem Díaz-Paja en el seu pròleg del llibre «Carta a una poetesa»: «Mentrestant, la vostra paraula servirà de meditació i de guiatge, no sols a la gentil poetesa a qui us adreceu, sinó probablement, a d'altres poetes del nostre país, que us hauran d'agrair la vostra dedicació amorosa i el respecte que us inspira el mestratge de la poesia». També el mateix Díaz-Paja ressenya d'una manera molt especial, el concepte anteriorment citat de la bellesa estructural i fonètica dient: «Això en vostra carta, estimat Arús, us preocupeu de manera tan seriosa per les regles del vers i l'estrofa, tot donant-nos unes excel·lents lliçons de Retòrica, que, tot i tenint, pel cap baix, quatre-cents anys, són encara vigents».

Per acabar, quelcom inacabable com pot ser l'exaltació dels valors d'un «Mestre en Gai Saber», tornem a remontar-nos a les paraules d'un amic del poeta, Ostavi Saltor i Soler: «Arús, ha pensat amb veu alta que s'ha sentit acompanyat o acompanyant d'altres poetes, d'altres artistes, i que ha justificat, tothora, amb l'existència professional impecable, de cara ell mateix, i, després, de cara als altres, la seva pròpia posició de poeta»... «Arús és un exponent universal de la inquietud del món»... «Veu ara enaltida la seva fidelitat, no solament temàtica sinó residencial del poble nadiu»... I, perfilant, i d'una manera explícita i simple, ens diu Saltor: «des de l'any 12 que participà per primera vegada als jocs florals, el seu camí no es detura; sense contradir-se, però sense repetir-se»...

I en aquest camí, sense contradiccions ni repeticions, el mestre Arús ha complert 90 anys de plena dedicació a la literatura. Enhorabona!

Víctor VALLS